

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

258

Vragen van het lid **Wassenberg** (PvdD) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over *enkele zorgwekkende berichten rondom landbouwgif*. (ingezonden 26 september 2016)

Antwoord van Staatssecretaris **Van Dam** (Economische Zaken), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 24 oktober 2016).

Vraag 1

Kunt u bevestigen dat de Europese Commissie onlangs een nieuw type landbouwgif met de werkzame stof cyantraniliprole heeft toegelaten, ondanks de waarschuwingen van de European Food Safety Authority (EFSA) over het potentiële hoge risico ervan voor honingbijen?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u deze toelating, ook gezien de hoge bijensterfte die mede wordt veroorzaakt door andere landbouwgiften als neonicotinoïden en de discussie die al jaren woedt over de noodzaak om deze landbouwgiften te verbieden? Bent u bereid om bezwaar aan te tekenen tegen deze toelating?

Vraag 3

Deelt u de mening dat landbouwgif, waarvan niet onomstotelijk vaststaat dat het veilig gebruikt kan worden, in geen geval op de Nederlandse markt mag worden toegelaten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u toezeggen dat de stof cyantraniliprole niet toegelaten zal worden in Nederland?

¹ Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1414 van de Commissie van 24 augustus 2016 tot goedkeuring van de werkzame stof cyantraniliprole overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees parlement en de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, en tot wijziging van de bijlage bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 van de Commissie (http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.230.01.0016.01.ENG&toc=OJ:L:2016:230:TOC).

² «EC approves new insecticide despite data gaps around risks to bees», ENDS Europe Daily, 31 augustus 2016 (<http://www.endseurope.com/article/46887/ec-approves-new-insecticide-despite-data-gaps-around-risks-to-bees>).

Antwoord 2 en 3

Verordening (EG) nr. 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen bevat eisen en voorwaarden voor het goedkeuren van werkzame stoffen en de procedure die hiervoor gevolgd moet worden. De Europese Commissie en de European Food and Safety Authority concluderen, dat de werkzame stof cyantraniliprole voldoet aan de eisen voor mens, dier en milieu. Ik heb daarom geen reden bezwaar aan te tekenen tegen de goedkeuring van deze stof.

De Verordening bevat ook eisen en voorwaarden voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen en de procedure die hiervoor gevolgd moet worden door de toelatingsautoriteit in de lidstaten. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (hierna: Ctgb) – de Nederlandse toelatingsautoriteit – toetst aanvragen volgens Europees geharmoniseerde beoordelingsmethodieken. Als uit deze toets blijkt, dat er voor het aangevraagde gebruik van het gewasbeschermingsmiddel geen onaanvaardbare risico's zijn voor mens, dier en milieu, zal het Ctgb besluiten een gewasbeschermingsmiddel toe te laten. Hierbij kunnen restricties worden gesteld. Dit geldt ook voor gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof cyantraniliprole.

Vraag 4

Deelt u de mening dat bestrijdingsmiddelen als neonicotinoïden, fipronil en dit nieuwe cyantraniliprole – die elk deel van de plant giftig maken en die bovendien preventief worden toegepast – niet thuishoren in geïntegreerde gewasbescherming, waarbij landbouwgif alleen gericht wordt ingezet indien er sprake is van een probleem waarbij niet-chemische alternatieven geen voldoende oplossing bieden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid zich actief te verzetten tegen nieuwe goedkeuringen van systemische insecticiden op Europees en Nederlands niveau?

Antwoord 4

Bij geïntegreerde gewasbescherming ligt de nadruk inderdaad op preventie en het toepassen van niet-chemische maatregelen en methoden. Dit om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tot een minimum te beperken. Het kan echter nodig zijn om gewasbeschermingsmiddelen toe te passen om een ziekte, plaag of onkruid te bestrijden. Hierbij zal de afweging gemaakt moeten worden welke toegelaten gewasbeschermingsmiddelen al dan niet passen binnen geïntegreerde gewasbescherming. Dit kunnen ook systemische insecticiden zijn.

Vraag 5

Kunt u de stand van zaken schetsen rond het intrekken van de toelatingen van landbouwgif met het middel glyfosaat als actieve stof en tallowamine als hulpstof? Deelt u de mening dat het zaak is om middelen waarvan is aangetoond dat ze slecht zijn voor de volksgezondheid – zoals deze middelen met de stof tallowamine – zo snel mogelijk verboden moeten worden?

Vraag 6

Kunt u aangeven waar de – zeer lange – opgebruikstermijnen op zijn gebaseerd?³

Antwoord 5 en 6

Het Ctgb voert met het publiceren van het voorgenomen besluit tot het intrekken van alle in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof glyfosaat met POE-tallowamine als hulpstof de Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1313 van de Commissie van 1 augustus 2016 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 wat betreft de voorwaarden voor de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat uit. Dit voorgenomen besluit lag ter inzage tot 29 september 2016. Het Ctgb is nu

³ «Voorgenomen besluit respijtermijn intrekking tallowamine houdende glyfosaat middelen», website College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, 1 september 2016 (<http://www.ctgb.nl/nieuws/nieuws-berichten/2016/09/01/voorgenomen-besluit-respijtermijn-intrekking-tallowamine-houdende-glyfosaat-middelen>).

bezig met het verwerken van de zienswijzen en het voorbereiden van het definitieve besluit.

Het Ctgb neemt zo'n besluit op basis van het beleid respijt termijn gewasbeschermingsmiddelen (<http://www.ctgb.nl/nieuws/nieuws-berichten/2016/09/21/besluit-respijttermijnen>). In dit geval heeft dat geleid tot een aflevertermijn van vier maanden en een opgebruiktermijn van zes maanden gerekend vanaf het moment dat de Uitvoeringsverordening van kracht werd en niet vanaf het moment dat de glyfosaathoudende middelen met POE-tallowamine als hulpstof worden ingetrokken. Nederland maakt hierbij, in tegenstelling tot een aantal andere lidstaten, geen gebruik van de maximaal mogelijke termijn van 18 maanden.

Vraag 7

Heeft u kennisgenomen van de maatregelen die Italië heeft genomen om de volksgezondheid en de kwaliteit van het oppervlaktewater te beschermen tegen de risico's van het middel glyfosaat?⁴

Antwoord 7

Ja.

Vraag 8

Deelt u de mening dat het Italiaanse voorbeeld om het gebruik van het middel glyfosaat vlak voor de oogst en het gebruik van glyfosaat op zandgronden te verbieden in de landbouw navolging verdient, omdat deze toepassingen grote risico's met zich meebrengen op uitspoeling van het landbouwgif? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze bent u van plan dit voorbeeld te volgen?

Antwoord 8

Ik heb uw Kamer recent geïnformeerd dat het Ctgb bij nieuwe toelatingen vanuit het oogpunt van goed landbouwkundig gebruik aandacht zal besteden aan de zogenoemde voor-oogst toepassingen van glyfosaat. Daarnaast geldt er in Nederland een verbod op het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, waaronder glyfosaat, op verhardingen. Dit verbod gaat vanaf 1 november 2017 ook gelden voor alle onverharde terreinen buiten de landbouw (Kamerstukken II 2015/16, 21 501–32, nr. 938).

Het Ctgb heeft mij laten weten dat er niet op voorhand onaanvaardbare risico's verbonden zijn aan het gebruik van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen op zandgrond in Nederland ten aanzien van de risico's voor uitspoeling naar het grondwater.

Vraag 9

Deelt u de mening dat het niet acceptabel is als de Europese standaarden op het gebied van volksgezondheid, voedselveiligheid en milieubescherming worden versoepeld, en dat dit uitgangspunt ook zou moeten gelden voor de maximale residu limieten (MRL's), dus de hoeveelheid landbouwgif die op producten aanwezig mag zijn?

Antwoord 9

Het uitgangspunt voor het vaststellen van Europese maximum residugehalten (MRL's) is dat MRL's moeten worden vastgesteld op het laagste bereikbare peil dat in overeenstemming is met goede landbouwpraktijken om kwetsbare groepen zoals kinderen en foetussen te beschermen⁵. Dit uitgangspunt staat niet ter discussie.

Vraag 10

Kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot de wijzigingen in de Europees vastgestelde MRL's, ook in het kader van het vervangen van de oorspronkelijke Europese limieten naar de limieten die in de Codex Alimentarius staan⁶ en die veelal veel hoger liggen dan de oorspronkelijke Europese

⁴ «Italy restricts glyphosate use as it mulls phase out», ENDS Europe Daily (<http://www.endseurope.com/article/46888/italy-restricts-glyphosate-use-as-it-mulls-phase-out>).

⁵ Zie overweging 5 van de Europese Residuenverordening: Verordening (EG) Nr. 396/2005.

⁶ Aanhangsel Handelingen, 2015–2016, nr. 1954.

limieten? Kunt u een overzicht geven van de producten en de MRL's waarbij deze verlaging van de Europese standaarden toch gebeurt of zal gaan gebeuren? Zo nee, waarom niet?

Uit onderhandelingsdocumenten blijkt dat deze verhoging van de MRL's naar de normen van de Codex Alimentarius wel degelijk onderdeel uitmaakt van de onderhandelingen over het handelsverdrag Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP)⁷; hoe verhoudt zich dit tot de herhaaldelijk geuite belofte dat TTIP geen afbreuk zal doen aan de Europese standaarden op het gebied van milieu, voedselveiligheid en volksgezondheid?

Antwoord 10

De Codex Alimentarius is een dochterorganisatie van de FAO (Land- en Tuinbouworganisatie van de VN) en de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie). De Codex omvat internationale normen en richtlijnen voor de veiligheid en kwaliteit van levensmiddelen, waarover alle deelnemende landen, inclusief de EU en VS, gezamenlijk beslissen. Nederland levert een belangrijke bijdrage aan de risicobeoordelingen op basis waarvan normen worden voorgesteld. Het staande beleid van de EU met betrekking tot MRL's, die in Codex zijn vastgesteld, is dat een Codex MRL wordt overgenomen als (i) er in de EU MRL's worden vastgesteld voor het gewas, (ii) de huidige Europese MRL lager is dan de Codex MRL en (iii) de Codex MRL vanuit volksgezondheidsoogpunt acceptabel is. Een Codex MRL, die op grond van risicobeoordelingen onvoldoende beschermend is voor Europese consumenten, zal dus niet worden ingevoerd. De Europese delegatie zal in dat geval in de vergadering van de Codex Alimentarius Commissie en daaraan voorafgaand in de Codexvergadering over residuen een voorbehoud maken bij deze Codex MRL. Aangenomen Codex MRL's en Europese voorbehouden vindt u in de verslagen van deze vergaderingen⁸. Het Europese beleid om waar mogelijk Codex MRL's in te voeren heeft zijn basis in de Europese voedselveiligheids-wetgeving⁹. De inzet van de Europese Commissie is om dit beleid, zoals opgenomen in de WTO-overeenkomst inzake sanitaire en fytosanitaire maatregelen, ook op te nemen in TTIP. Dit is staand beleid en het is daarom niet in strijd met de belofte dat de voedselveiligheids- en milieustandaarden niet door TTIP verlaagd zullen worden.

Dit is ook aangegeven in de beantwoording op vragen van het Kamerlid Jasper van Dijk (SP) op 18 maart 2016 (Vergaderjaar 2015–2016, aanhangselnummer 1954).

⁷ TTIP en CETA: de grote verdwijning van Europese milieustandaarden, MO (<http://www.mo.be/analyse/ttip-en-ceta-de-grote-verdwijning-van-europese-milieustandaarden>).

⁸ Verslagen van vergaderingen van de Codex Committee on Pesticide Residues (CCPR) en de Codex Alimentarius Commission (CAC) zijn beschikbaar via <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/committees/en/>

⁹ Zie onder meer artikel 5, derde lid, en artikel 13 van de Algemene levensmiddelenverordening (Verordening (EG) Nr. 178/2002) en overweging 25 en artikel 14, tweede lid, onder e, van de Residuenverordening.